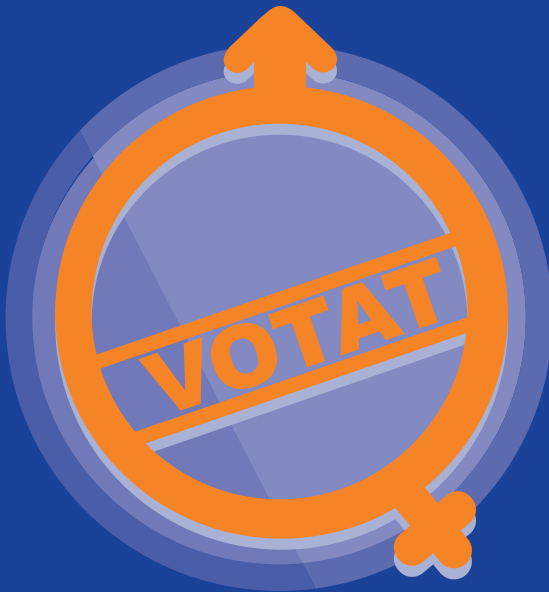

Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”

FOAIA DE PARCURS

privind respectarea șanselor egale pentru
femei și bărbați în cadrul proceselor electorale
din Republica Moldova

Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”

FOAIA DE PARCURS

privind respectarea șanselor egale pentru
femei și bărbați în cadrul proceselor electorale
din Republica Moldova

Chișinău 2009

www.alegerprogen.md

Alianța ProGen 2009

Alianța ONG-urilor care promovează egalitatea de gen în alegerile Parlamentare 2009

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului *Pledoarie pentru respectarea egalității de gen în alegeri*, implementat de Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare” prin inițiativa civică „Alianța ProGen – Alegeri 2009”, cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova, Institutului pentru o Societate Deschisă, New-York, Fundației Eurasia și a Misiunii OSCE în Moldova.

Postulatele incluse în *Foaia de parcurs* nu reflectă neapărat și poziția finanțatorilor

Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”

str. Armenească, 13

Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

Tel./ fax: +(373 22) 24-13-93

Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58; 20-71-57

www.progen.md

e-mail: cpd@progen.md

Toate drepturile rezervate.

© Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, 2009

ARGUMENT

Egalitatea de gen în luarea deciziei la nivel politic: valoare internațională și europeană

Egalitatea de gen constituie un drept fundamental al tuturor cetățenilor și o valoare esențială în orice democrație. Pentru a fi realizat, acest drept nu trebuie doar recunoscut legal, ci și aplicat *de facto* la nivelul tuturor dimensiunilor societății: politic, economic, social și cultural.

În sprijinul unei reprezentări egale a femeilor și bărbaților în poziții de decizie pot fi aduse numeroase argumente, cele mai importante fiind următoarele:

- Majoritatea statelor lumii s-au angajat să respecte și să aplice egalitatea de gen atât la nivel național, cât și la cel internațional.
- Egalitatea de gen este în corelație directă cu noțiuni fundamentale de echitate socială și respectarea

drepturilor omului și indisolubil legată de însăși natura democrației.

- Egalitatea de gen este un atribut pre-determinat al democrației participative și al dezvoltării umane durabile.
- Există indicatori incontestabili care arată că includeerea reprezentanților de ambele genuri în procesul decizional la nivelul unei societăți conduce la luarea unor hotărâri adecvate, în beneficiul diversității cetățenilor unui stat, și contribuie la o mai bună și mai eficientă alocare a resurselor publice.
- Echilibrul de gen în luarea deciziilor determină introducerea pe agenda publică a unor problematici noi sau a celor anterior ignorate.
- Întrucât femeile constituie majoritatea populației oricărei țări a lumii și, respectiv, majoritatea contribuabililor la bugetele de state, ele trebuie implicate în egală măsură în luarea deciziilor politice, inclusiv privind problemele economice și cele legate de cheltuirea banilor publici.

Realizarea egalității de gen la nivel politic se soldează cu beneficii pentru toate părțile implicate, inclusiv pentru partidele politice, deoarece presupune:

- reînnoirea componenței, ceea ce oferă perspective mai largi și aduce noi competențe în interiorul formațiunilor, acestea devenind mai reprezentative pentru toți cetățenii (inclusiv pentru diferitele grupuri de femei);
- întărirea legitimității partidelor politice și a relației lor cu cetățenii;
- creșterea sprijinului acordat de femei. Acestea vor oferi mai mult suport partidelor politice care le iau în

considerare preocupările și le asigură o participare și reprezentare egală cu cea a bărbaților;

- plasarea intereselor femeilor și a problematicilor de gen pe agenda politică națională, regională și locală.

Reformarea internă a partidelor este un factor esențial pentru succesul realizării *de facto* a egalității de gen în luarea deciziilor la toate nivelurile politice. În general, la scară globală, partidele politice sînt restanțiere în ceea ce privește:

- promovarea femeilor candidate ca parte integrantă a politicii oficiale;
- implementarea unor programe de mentorat pentru sprijinirea și motivarea femeilor să se implice în activitățile partidului;
- acordarea de suport financiar și derularea de programe interne de pregătire a femeilor candidate în domeniul dezvoltării de politici, tehnici de dezbateri, networking, relații cu mass-media și discurs public;
- recrutarea femeilor candidate atît din mediul urban, cît și din cel rural;
- construirea de relații solide cu societatea civilă pentru derularea în comun a campaniilor publice de sprijinire a reprezentării politice a femeilor;
- susținerea femeilor candidate în demersul de dezvoltare a abilităților și competențelor necesare unor domenii politice dominate în mod tradițional de bărbați (repartizarea bugetului, securitatea națională și politica externă etc.).

În pofida numeroaselor cazuri de recunoaștere formală și a progreselor înregistrate, egalitatea de gen nu este deocamdată o realitate. Deși legal femeile și bărbații se bucură

de aceleași drepturi, în practică acest lucru este departe de a fi o normă.

Inegalitățile sociale, politice, economice și culturale persistă (predominînd cele salariale și sub-reprezentarea politică), fiind rezultatul unor construcții sociale bazate pe multiple stereotipuri și prejudecăți încetățenite în familie, educație, cultură, mass-media, organizarea societății în ansamblu etc.

Prin prezenta *Foaie de parcurs* se intenționează continuarea demersului de ameliorare a situației femeilor din Republica Moldova la nivelul participării și reprezentării politice, prin sensibilizarea partidelor politice, a femeilor membre de partid și a populației asupra necesității sporirii reprezentativității femeilor în forurile politice și la luarea deciziilor.

Deși majoritatea statelor au recunoscut sub-reprezentarea femeilor în politică și au procedat la adoptarea de măsuri orientate spre lansarea acestora în politică și alegerea lor în poziții de decizie, în special în parlamentele naționale, în martie 2008, conform statisticilor Uniunii Interparlamentare, cota femeilor membre în parlamentele naționale la scară globală constituia doar 17,7%¹.

În anul 1995, în cadrul *Conferinței a IV-a mondiale privind condiția femeilor* (Beijing) s-a propus ca reprezentarea femeilor în poziții de decizie politică să constituie 30 la sută, procentajul în cauză fiind perceput ca acel plafon minim necesar pentru a le oferi femeilor șansa de a contribui pe plan politic și de a influența procesul decizional.

1 <http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>

Cu toate că în ultimii ani se observă o ușoară îmbunătățire a situației, doar 20 de state ale lumii au atins cota de 30+ procente în reprezentarea femeilor la nivelul parlamentelor naționale (date valabile pentru luna martie, 2008).

În anul 2006, Comisia Europeană a elaborat cadrul de dezvoltare a politicilor sale în vederea realizării egalității de gen. *Foia de parcurs a egalității de șanse pentru femei și bărbați*² stabilește prioritățile de acțiune și reafirmă intenția Comisiei de a promova egalitatea de gen nu doar în spațiul Uniunii Europene, ci și la nivel global.

Foia de parcurs este adoptată și sprijinită de statele membre prin intermediul *Pactului european pentru egalitate de gen*³. *Foia de parcurs* identifică șase³ zone prioritare de acțiune a Uniunii Europene în domeniul politicilor privind egalitatea de gen pentru o perioadă de cinci ani, pînă în 2010, fiecare dintre aceste zone avînd obiective și acțiuni specifice. Deși doar una vizează în mod direct promovarea participării egale a femeilor și bărbaților la luarea deciziilor, realizarea acestui obiectiv este urmărit și de celelalte priorități.

---

2 <http://europa.eu/bulletin/en/200603/i1013.htm>

3 Cele 6 zone prioritare ale Uniunii Europene stabilite în *Foia de parcurs* sînt: independența economică pentru femei și bărbați; reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie; participarea egală la luarea deciziilor; eradicarea tuturor formelor de violență bazată pe sex și a traficului de persoane; eliminarea stereotipurilor de gen; promovarea egalității de gen în politici externe și de asistență pentru dezvoltare.

Cele mai importante documente (la nivelul Uniunii Europene) privind participarea politică echilibrată a femeilor și bărbaților, adoptate după Conferința de la Beijing

1995	<i>Conferința a IV-a mondială privind condiția femeilor, Beijing, China. Platforma de acțiune de la Beijing, care vizează 12 domenii, a fost adoptată de 189 de state.</i>
1996	Consiliul Uniunii Europene adoptă formal recomandarea de introducere de către statele membre a reglementărilor și măsurilor legislative și politice de reducere a sub-reprezentării femeilor la nivelul luării deciziilor (<i>Recomandarea 96/694/EC asupra participării echilibrate a femeilor și bărbaților în procesul de luare a deciziilor</i> ⁴).
1997	<i>Tratatul de la Amsterdam</i> recunoaște egalitatea între femei și bărbați drept principiu fundamental al comunității europene, un obiectiv de realizat la nivelul acesteia (Articolul 2); stabilește printre misiunile Uniunii Europene integrarea egalității de gen în toate politicile și activitățile Comunității (Articolul 3.2); responsabilizează Comunitatea să ia măsurile de rigoare pentru combaterea discriminărilor pe criteriul de sex, rasă, etnie, religie sau credință, dizabilitate, vîrstă sau orientare sexuală (Articolul 13).
1999	Consiliul Uniunii Europene revizuieste, în baza rapoartelor anuale ale Președinției, acțiunile de implementare a <i>Platformei de acțiune</i> de la Beijing și adoptă un set de 9 indicatori pentru monitorizarea participării și reprezentării femeilor în politică și la nivelul luării de decizii.

2000	Comisia Europeană raportează asupra implementării <i>Recomandării din 1996 (96/694)</i> , concluzionînd că, deși politicile aplicate s-au soldat cu rezultate pozitive, nivelul îmbunătățirilor nu este cel așteptat și, prin urmare, sînt necesare acțiuni susținute în domeniu. Raportul ⁵ menționează și lipsa datelor statistice care să permită comparații între statele membre.
2003	Consiliul Uniunii Europene ia notă de raportul Președinției asupra reprezentării femeilor și bărbaților la nivelul luării deciziilor economice și politice și adoptă al doilea set de 9 indicatori pentru monitorizarea situației.
2004	Comisia Europeană lansează o bază de date pentru monitorizarea implicării femeilor și bărbaților în procesul decizional (datele statistice permit comparații între statele membre).
2006	<i>Foia de parcurs a egalității de șanse pentru femei și bărbați (2006-2010)</i> prevede promovarea reprezentării echidistante a femeilor și bărbaților în procesul decizional.
2008	Comisia Europeană lansează Rețeaua femeilor în poziții de decizie politică ⁶ , al cărei obiectiv presupune favorizarea schimbului de informații și experiențe întru identificarea unor strategii de succes în ameliorarea echilibrului de gen la nivel de luare a deciziilor politice.

4 <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c10920.htm>

5 http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/balancedparticipation/balanced_participation_en.html

6 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=418&langId=en>

Foaia de parcurs privind respectarea șanselor egale pentru femei și bărbați în cadrul proceselor electorale din Republica Moldova

---

Scop

Foaia de parcurs trasează principiile generale și practicile specifice care stabilesc cadrul unei conduite etice pentru toți participanții în procesul electoral, cu respectarea principiului egalității de șanse pentru femei și bărbați.

Foaia de parcurs se fundamentează pe respectarea deplină a proceselor democratice și a legilor care reglementează desfășurarea campaniei electorale și a alegerilor. Conduita etică în procesul electoral ia în considerare următoarele principii democratice: dreptul la vot, secretul votului, accesibilitatea votului, dreptul nondiscriminatoriu de a candida, organizarea partidelor politice, administrarea independentă a alegerilor, libertatea de exprimare a opiniilor și opțiunilor politice, libertatea de exercitare a drepturilor politice, corectitudinea desfășurării campaniilor electorale, informarea publică transparentă și corectă asupra finanțării campaniilor electorale.

Partidele politice care consideră acest document de angajament public își asumă implicit și responsabilitatea de a menține și a consolida încrederea publicului în integritatea procesului electoral și în respectarea principiului egalității de gen. Totodată, *Foia de parcurs* va ajuta electoratul să evalueze conduita etică a participanților în procesul electoral din perspectiva egalității de gen.

Aplicare

Prezenta *Foie de parcurs* se aplică tuturor partidelor politice și candidaților independenți, mijloacelor de informare în masă, Comisiei Electorale Centrale (CEC) și organizațiilor societății civile care și-au declarat intenția de a adera la principiile și normele de conduită stipulate de aceasta. *Foia de parcurs* se aplică tuturor reprezentanților aleși, candidaților, persoanelor care doresc să candideze, staff-ului de campanie, membrilor de partid, jurnaliștilor, precum și membrilor Comisiei Electorale Centrale ori de câte ori acționează în calitate de participanți în procesul electoral.

Liderii de partide și candidații, membrii CEC, editorii coordonatori, reprezentanții ONG-urilor se angajează să promoveze respectarea prezentei *Foii de parcurs* și să își exercite autoritatea asupra membrilor pentru a asigura implementarea prevederilor acesteia.

Foia de parcurs nu își propune să înlocuiască sau să modifice standardele de conduită etică ale membrilor prevăzute de regulamentele interne ale organizațiilor/instituțiilor pe care le reprezintă ori cele individuale sau profesionale nespecificate în documentul dat.

Foia de parcurs privind respectarea șanselor egale pentru femei și bărbați în alegerile parlamentare din Republica Moldova este un document-cadru, care va oferi partidelor și altor actori o platformă de posibile acțiuni pentru creșterea reprezentativității femeilor în activitatea politică. În baza acestui document, fiecare partid sau alți actori politici sînt încurajați să își elaboreze propriul plan de acțiuni în scopul atingerii democrației paritare prin intermediul sporirii participării femeilor la actul decizional.

Foia de parcurs este considerată a fi pusă în aplicare odată cu lansarea ei și este valabilă pentru o perioadă de cinci ani (2009-2014).

Principii generale

Toți membrii care subscriu principiilor alegerilor democratice, cu respectarea legilor electorale și a Legii privind asigurarea egalității de șanse pentru femei și bărbați, își propun să mențină încrederea publică într-un proces electoral liber, corect și echilibrat din perspectiva genului.

Informare și aderare

- Entitățile semnatare vor face cunoscute prevederile *Foii de parcurs* tuturor membrilor lor.
- Grupurile vizate – partide politice, candidați independenți, mass-media, CEC, ONG-uri de profil – vor respecta principiile și regulile de conduită stabilite în *Foia de parcurs* și vor promova prevederile acesteia printre potențialii aderenți.

Respectarea legii

- Grupurile vizate vor promova respectarea legilor electorale, inclusiv a *Codului electoral*, *Legii privind partidele politice*, *Legii privind asigurarea șanselor egale pentru femei și bărbați din Republica Moldova*, precum și a normelor electorale.
- Actorii vizați vor asigura și sprijini administrarea corectă și adecvată a procesului electoral și a alegerilor, precum și a proceselor post-electorale: stabilirea programului de guvernare; formarea Cabinetului de Miniștri, a comisiilor și fracțiunilor parlamentare.

Integritate

- Susținătorii *Foii de parcurs* vor manifesta respect pentru integritatea sistemului electoral în vigoare.
- Grupurile-țintă vor demonstra un comportament public adecvat, evitând conduitele incorecte sau inacceptabile.

Cooperare și Consecvență

- Grupurile-țintă ale *Foii de parcurs* vor coopera cu oficialii guvernamentali și ai CEC responsabili de gestionarea și supervizarea alegerilor, evitând orice acțiune care ar putea să periclitizeze îndeplinirea obligațiilor lor legale privind organizarea și desfășurarea alegerilor.
- Grupurile vizate vor oferi, la interpelările sau investigațiile întreprinse, conform legii, de către o terță parte, informații complete și în spiritul adevărului.
- Fiecare dintre actorii vizați de actuala *Foai de parcurs* va aplica prevederile acesteia cu consecvență și promptitudine.

Norme de conduită

Actorii electorali vor da dovadă de respect deplin pentru drepturile și interesele legitime ale tuturor cetățenilor, alegerilor, partidelor politice, mass-media, societății civile, evitând comportamentele inadecvate și cele care lezează principiile democratice ale egalității de gen.

Partidele politice

În perioada pre-electorală și electorală, partidele politice:

- vor încuraja femeile să intre în competiția pentru alegeri prin conceperea unor planuri strategice de recrutare, pregătire și susținere a candidadelor;
- vor încorpora în politica lor oficială (statute, regulamente interne de funcționare) măsuri specifice de promovare a femeilor candidate;
- vor crea și pune în practică mecanisme adecvate de promovare a femeilor în calitate de candidate și de oficiali aleși, inclusiv prin a le plasa în poziții de vîrf/eligibile pe listele electorale și a le desemna să candideze în circumscriptii unde partidul are șanse să câștige;
- vor acorda suport financiar femeilor candidate, conducîndu-se de principiul accesului egal la resursele materiale și umane ale partidului pentru toți, indiferent de gen;

- vor asigura membrilor lor pregătire specializată întru derularea unei campanii electorale țintită pe nevoile femeilor, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea de politici, tehnici de dezbateri, crearea de rețele de sprijin (networking), advocacy, discurs public, leadership, media, organizare locală comunitară (grassroots), planificare strategică, strângere de fonduri. Formarea va include, de asemenea, aspecte legate de conceperea și diseminarea mesajului electoral, precum și promovarea imaginii femeilor candidate în mass-media;
- vor garanta, inclusiv prin prevederi statutare, reprezentarea femeilor în poziții de conducere și în organismele de luare a deciziilor la nivelul partidului;
- vor încorpora în platformele electorale probleme care afectează în mod prioritar femeile (politici de sănătate și educație, măsuri de sprijin pentru creșterea și educarea copiilor, politici de asistență pentru familiile monoparentale etc.);
- vor promova, prin propriile programe de educare a alegătorilor și de mobilizare la vot, egalitatea de gen ca una dintre chestiunile importante în cadrul proceselor electorale, ca o trăsătură centrală a cetățeniei democratice, participative;
- vor organiza sesiuni de instruire pentru membrii de partid axate pe module specifice vizînd importanța respectării egalității de gen și a includerii femeilor în poziții de conducere;
- vor institui un sistem intern de cote, sau alte măsuri afirmative, care să contribuie la sporirea participării femeilor în procesul decizional la toate nivelurile partidului și în alegeri și care să asigure echilibrul de gen în ceea ce privește listele electorale și pozițiile eligibile;

- vor promova transparența în procesul de selecție a candidaților prin stabilirea unor criterii clare și rezonabile, realizabile de către toți membrii de partid interesați, femei și bărbați;
- vor direcționa conținutul mesajelor de campanie astfel încât să contribuie la eliminarea stereotipurilor de gen;
- vor aborda în mesajele de campanie chestiuni specifice de gen (de exemplu, violența împotriva femeilor, sănătatea reproducerii etc.);
- vor asigura recrutarea echilibrată din perspectivă de gen a echipei de campanie la nivel central și la nivel local, precum și a voluntarilor;
- vor oferi vizibilitate egală femeilor și bărbaților candidați, manifestând echidistanță în susținerea campaniilor și a mesajelor lor electorale, a participării la dezbaterile cu alegătorii și contracandidații, și în asigurarea accesului egal la mijloacele media;
- vor promova paritatea de gen în componența organelor electorale (consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale), desemnând reprezentanți cu drept de vot consultativ și observatori electorali atât femei, cât și bărbați;
- vor desemna, din rândurile membrilor de partid, responsabili de promovarea și respectarea prevederilor *Foii de parcurs*.

În perioada post-electorală:

- Partidele câștigătoare în alegeri vor asigura includerea femeilor în componența Cabinetului de Miniștri în cuantum de minimum 30% și numirea lor nu doar în fruntea unor ministere al caror domeniu de compe-

tență este cel social, ci și a altor ministere.

- La alegerea Președintelui și a Vicepreședinților Parlamentului se va ține cont de promovarea unei reprezentări echilibrate a femeilor și bărbaților.
- În constituirea comisiilor și a fracțiunilor parlamentare, precum și în alegerea conducerii acestora, femeile vor fi promovate în egală măsură cu bărbații, cel puțin o poziție de decizie la nivelul fiecărei structuri urmînd a fi ocupată de un reprezentat de alt sex.
- Partidele cîștigătoare în alegeri vor îmbunătăți actualul cadru legislativ și instituțional privind realizarea egalității de gen în toate sferele vieții publice și private din Republica Moldova.
- Cîștigătorii în alegeri se angajează să fortifice capacitatea instituțională în domeniul realizării egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați.

Comisia Electorală Centrală (CEC)

CEC contribuie la realizarea scopului acestei *Foi de parcurs*, angajîndu-se plenar în:

- promovarea egalității de gen prin transmiterea unui mesaj clar și neechivoc asupra faptului că aceasta este o valoare importantă și urmează a fi respectată pe tot parcursul procesului electoral;
- asigurarea respectării și promovării principiilor egalității de gen în toate politicile și regulamentele de desfășurare a alegerilor;
- integrarea principiilor egalității de gen în toate acțiunile pe care le întreprinde, începînd cu cele de educare a alegătorilor și terminînd cu cele de recrutare a membrilor organelor electorale;

- implicarea femeilor la toate nivelurile de operare, stipulînd în regulamentul de funcționare că funcțiile de Președinte, Vicepreședinte și Secretar al CEC urmează a fi exercitate de persoane de ambele genuri;
- solicitarea introducerii în regulamentele interne ale partidelor politice, consiliilor locale, judecătorilor de circumscripție a unor prevederi care să stipuleze desemnarea în funcțiile organelor electorale atât a femeilor, cît și a bărbaților;
- monitorizarea respectării principiului egalității de gen de către membrii consiliilor electorale și ai birourilor electorale ale secțiilor de votare în cadrul procedurii de alegere a președintelui, vicepreședintelui și secretarului;
- promovarea egalității de gen ca fiind una dintre valorile integrate în *Codul de etică* propriu;
- solicitarea datelor cu privire la numărul și poziția femeilor și a bărbaților pe listele electorale, facilitarea diseminării informației referitoare la structura de gen a listelor electorale. În caz de necesitate, CEC se va asigura că modificarea regulamentelor interne de funcționare se realizează pînă la demararea procesului de înregistrare a candidaților;
- implicarea în reglementarea și supervizarea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, asigurînd astfel accesul echitabil la resurse pentru femeile și bărbații candidați;
- înregistrarea observatorilor electorali separat, în funcție de gen, pentru a permite o mai ușoară colectare a informațiilor sub aspectul apartenenței de gen a acestora;
- asigurarea faptului că principiul egalității de gen și cel al reprezentării echilibrate a femeilor și bărbaților la

luarea deciziei sînt integrate adecvat în programele de educație civică și pentru participare a cetățenilor în procesul electoral;

- desemnarea unui responsabil de integrarea dimensiunii de gen în activitatea CEC;
- elaborarea unui set de indicatori de gen și colectarea sistematică a informațiilor necesare în acest sens. Datele privind indicatorii de gen vor fi făcute publice prin intermediul mass-media, notelor informative, rapoartelor anuale și al altor publicații ale CEC;
- sesizarea instituțiilor abilitate (Ministerul Justiției, Consiliul Audiovizualului etc.) în cazul depistării unor nereguli în respectarea prevederilor legislative în domeniul egalității de gen în vigoare.

Mass-media:

- vor oferi acces egal tuturor candidații, femei și bărbați, pentru susținerea și promovarea programelor lor politice;
- vor recunoaște egalitatea de gen ca fiind un aspect important al democrației, consemnându-l și realizându-l în raport cu alegerile;
- vor prezenta și vor trata femeile candidate și bărbații candidați în mod egal;
- vor invita reprezentanții partidelor politice de a participa în programe media respectînd principiul egalității de gen: este interzisă orice formă de discriminare sau de excludere a vreunui candidat pe criterii de gen;
- vor cere partidelor politice să desemneze femei membre pentru participare la dezbaterile politice desfășurate în perioada pre-electorală, electorală și post-electorală;

- nu vor consemna comentarii asupra evenimentelor, declarațiilor și comunicatelor de presă ale partidelor politice și candidaților care să distorsioneze substanța/mesajul lor;
- vor reflecta campania electorală corect și echilibrat din perspectiva de gen – vor trata partidele politice și candidații, femei și bărbați, în mod egal și nediscriminatoriu;
- vor folosi, în reflectarea campaniei electorale, un limbaj sensibil la gen: atunci când este posibil, vor utiliza, în special în titulatura funcțiilor politice, formele la feminin ale substantivelor (de exemplu, președinte-președintă; deputat-deputată; politician-politiciană etc.);
- vor încuraja participarea femeilor lidere de opinie în cadrul dezbaterilor publice.

Alianța Progen și alte ONG-uri de profil:

- vor promova egalitatea de gen și principiul șanselor egale în toate activitățile publice;
- vor monitoriza respectarea prevederilor prezentei *Foi de parcurs*, vor sesiza și vor face publică orice încălcare a acesteia;
- vor susține și vor acorda asistență tuturor membrilor entităților semnatare în respectarea prevederilor documentului, în realizarea unei participări și reprezentări echilibrate a femeilor și bărbaților în procesul electoral din Republica Moldova;
- vor raporta periodic asupra progreselor înregistrate în respectarea prevederilor *Foii de parcurs* și, respectiv, în realizarea egalității de gen;
- vor iniția o campanie publică de conștientizare de că-

tre alegători a importanței realizării egalității de gen, a participării și reprezentării echilibrate a femeilor și bărbaților pe scena politică a Republicii Moldova.

Implementare

Foia de parcurs conține o serie de angajamente asumate în mod voluntar de către grupurile vizate. Fiecare dintre grupuri se obligă să desemneze o autoritate responsabilă de implementarea *Foii*, precum și de soluționarea eventualelor sesizări de încălcare a prevederilor acesteia.

Fiecare actor din grupurile vizate va fi invitat să semneze public un document de angajament civic pentru respectarea și promovarea prevederilor acestei *Foi de parcurs*. Măsurile ce țin de modificarea statutelor și regulamentelor de funcționare trebuie să se realizeze în termen de trei ani de la semnarea documentului menționat mai sus.

Grupurile vizate sînt încurajate să colaboreze eficient în perioada implementării *Foii de parcurs* în scopul conjugării eforturilor și atingerii scopului propus.

Alianța Progen, în colaborare cu alți parteneri, va asigura monitorizarea de scurtă și de lungă durată a respectării și implementării prevederilor prezentei *Foi de parcurs* și va aduce la cunoștință publicului larg constatările de bază ale monitorizărilor efectuate.

Indicatori cantitativi de evaluare

1. Numărul/procentul de femei și bărbați membri ai partidului.

2. Numărul/procentul de femei și bărbați în organele de conducere a partidului.
3. Numărul/procentul de femei și bărbați care au participat în alegerile locale/naționale.
4. Numărul/procentul de femei și bărbați care au obținut funcția de consilier local/consilier raional/primar/parlamentar.
5. Numărul de partide care subscriu public principiilor *Foii de parcurs*.
6. Numărul de partide care au inclus prevederi în statut referitor la cote sau la alte mecanisme de promovare a reprezentării femeilor și bărbaților.
7. Numărul de partide care respectă prevederile statute referitor la cote sau la alte mecanisme de promovare a reprezentării femeilor și bărbaților.
8. Numărul de produse mediatice relevante cu referire la subiectele menționate în *Foia de parcurs*.
9. Numărul de modificări operate de grupurile vizate în activitatea lor, pentru consolidarea mecanismelor mai nuanțate din perspectiva de gen cu privire la datele statistice colectate.
10. Numărul de instruirii pe tematici aferente subiectelor incluse în prezenta *Foia de parcurs*.

De asemenea, în cadrul monitorizărilor se va opera cu indicatori calitativi specifici pentru fiecare dintre grupurile vizate de prezenta *Foia de parcurs*.

Procesul de analiză a sesizărilor de încălcare a *Foii de parcurs*

- Fiecare entitate vizată (partid politic, CEC, mass-media, ONG) va desemna o autoritate/persoană care să

recepționeze și să rezolve eventualele sesizări de încălcare a *Foii de parcurs* de către membrii săi.

- Fiecare entitate vizată de prezenta *Foai de parcurs* va crea și va face public mecanismul de sesizare a autorității cu privire la încălcările depistate, precum și procesul de analiză și modul în care se va decide asupra lor.

Perioada de implementare

- Grupurile vizate își asumă responsabilitatea de a implementa prevederile prezentei *Foi* pe parcursul a cinci ani de la lansarea publică a acesteia.
- Este dezirabilă accelerarea implementării prevederilor *Foii de parcurs*, precum și realizarea altor acțiuni în scopul îmbunătățirii participării femeilor în alegeri parlamentare.

Prin intermediul inițiativei civice Alianța Progen, Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare” și partenerii săi au intenționat să readucă în atenția opiniei publice, mai cu seamă a partidelor politice și a altor actori sociali, prevederile documentelor Consiliului Europei și anume: *Recomandarea Rec(2003)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea egală a femeilor și bărbaților în procesul decizional politic și public* (adoptată de Comitetul de Miniștri pe 12 martie 2003 la ședința viceministrilor) și *Recomandarea CM/Rec(2007)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind standardele și mecanismele de asigurare a egalității de gen* (adoptată de Comitetul de Miniștri pe 21 noiembrie 2007 la 1011 ședință a miniștrilor adjuncți).

Totodată, prin ratificarea convențiilor internaționale în domeniul drepturilor omului (CEDAW, OIM etc.), precum și a altor documente (Carta Socială Revizuită, ODM etc.), Republica Moldova are obligațiunea să respecte tratatele la care este parte și angajamentele asumate prin semnarea acestora.

Sîntem convingși că demersul conjugat al tuturor actorilor sociali, respectarea principiilor responsabilizării publice și voința plenară pentru promovarea egalității între femei și bărbați vor consolida democrația participativă și reprezentarea paritară în Republica Moldova.

VOTAT

Alianța ProGen – Alegeri 2009 își propune să readucă în atenția opiniei publice, mai cu seamă a partidelor politice, prevederile documentelor Consiliului Europei și anume: *Recomandarea Rec(2003)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea egală a femeilor și bărbaților în procesul decizional politic și public* și *Recomandarea CM/Rec(2007)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind standardele și mecanismele de asigurare a egalității de gen.*

Scopul major al Alianței este de a face pledoarie pentru: respectarea reglementărilor cadrului legislativ relevant (*Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, Legea privind partidele politice*) și a prevederilor statute ale partidelor politice care au inclus angajamentul cu privire la respectarea principiului egalității de gen; includerea dimensiunii de gen în programele electorale ale partidelor (abordarea problemelor precum: violența în familie, traficul de persoane, diferența de remunerare, discriminarea de gen în domeniul politic, economic, social etc.); realizarea materialelor de promovare electorală (materiale radio/TV, presă scrisă) din perspectiva dimensiunii de gen.

Alianța ProGen – Alegeri 2009 face apel către partidele politice, organizații non-guvernamentale și mass-media să susțină această inițiativă civică și să își coaguleze eforturile pentru realizarea scopului major al acesteia.

Să contribuim împreună la consolidarea democrației paritare în Republica Moldova prin respectarea drepturilor fundamentale ale omului!

Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare"
str. Armenească, 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel./ fax: +(373 22) 24-13-93
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58; 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md